

Kara upomnienia na piśmie

Ustawa o służbie cywilnej nie dokonuje podziału całej odpowiedzialności służbowej na odpowiedzialność dyscyplinarną i porządkową, odnoszoną do przewinień mniejszej wagi. Jednakże znamiona takiej właśnie odpowiedzialności porządkowej nosi możliwość ukarania członka korpusu służby cywilnej karą upomnienia na piśmie za mniejszej wagi naruszenie jego obowiązków (art. 115 ust. 1 ustawy o służbie cywilnej). Kara upomnienia na piśmie znajduje zastosowanie zarówno do urzędnika, jak i pracownika służby cywilnej, a jej wymierzenie należy do kompetencji dyrektora generalnego urzędu. Kara upomnienia na piśmie określona jest jako sankcja za przewinienia opisane bardzo ogólnie, a więc naruszenie obowiązków członka korpusu służby cywilnej, ale „naruszenie mniejszej wagi”. Przy braku innych wskazówek co do naruszeń, które uzasadniają zastosowanie tej kary, o zaistnieniu przesłanki jej wymierzenia będzie decydować w istocie dyrektor generalny urzędu. Do niego należy ocena, czy zachowanie członka korpusu służby cywilnej powinno być kwalifikowane jako naruszenie obowiązków, a następnie czy owo naruszenie ma „mniejszą wagę” umożliwiającą zastosowanie kary upomnienia na piśmie zamiast uruchomienia postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego, a w konsekwencji wymierzenia kary dyscyplinarnej.

Wymierzenie kary upomnienia na piśmie jest jednostronnym aktem władzy zwierzchniej, tj. dyrektora generalnego urzędu, dla którego wydania przepisy nie przewidują odrębnej, swoistej procedury. Dyrektor generalny urzędu stosuje tę karę na podstawie własnego rozeznania i oceny dotyczącej zachowania członka korpusu służby cywilnej, w kontekście dochowania bądź naruszenia obowiązków. Ukazanie karą upomnienia na piśmie może być jednakże poprzedzone postępowaniem mającym na celu wyjaśnienie okoliczności sprawy. Takie postępowanie przed nałożeniem kary porządkowej nie jest tożsame z postępowaniem wyjaśniającym prowadzonym przez rzecznika dyscyplinarnego i poprzedzającym postępowanie dyscyplinarne w ścisłym sensie, tj. przed komisją dyscyplinarną. Postępowanie w celu wyjaśnienia okoliczności sprawy podejmowane jest przez dyrektora generalnego urzędu i ma służyć jego pełniejszemu rozeznaniu w zakresie dokonanego naruszenia obowiązków, za które to naruszenie ma być wymierzona kara upomnienia na piśmie.

Ma ono wyjaśnić dyrektorowi generalnemu urzędu, czy naruszenie obowiązków miało rzeczywiście miejsce, jaka była treść tego naruszenia i jaka była jego waga. Jeżeli dyrektor generalny urzędu nie ma wątpliwości, to wymierza karę upomnienia na piśmie bez dodatkowego wyjaśnienia okoliczności sprawy.

W celu zapewnienia członkom korpusu służby cywilnej ochrony przed niczym nieskrępowanym stosowaniem kary upomnienia na piśmie przez dyrektorów generalnych urzędów, ustawa o służbie cywilnej kształtuje środek prawny w postaci sprzeciwu (art. 115 ust. 2 ustawy o służbie cywilnej). W ciągu siedmiu dni od wymierzenia kary osoba ukarana może wnieść sprzeciw do dyrektora generalnego urzędu. Termin 7 dni jest terminem zawitym i wniesienie sprzeciwu z niedochowaniem tego terminu czyni sprzeciw bezskutecznym. Przewidziany termin na złożenie sprzeciwu biegnie od momentu wymierzenia kary, którego przepis nie dookreśla.

Należy w tej sytuacji przyjąć, iż wymierzenie kary następuje wraz z dniem wręczenia ukaranemu upomnienia na piśmie i od tego dnia biegnie siedmiodniowy termin na złożenie sprzeciwu. Istota sprzeciwu jako środka prawnego służącego ochronie interesu ukaranego polega na tym, że umożliwia on zweryfikowanie wymierzonej kary przez skierowanie sprawy do postępowania wyjaśniającego, z możliwością rozpatrzenia jej następnie przez komisję

dyscyplinarną. Złożenie sprzeciwu w przewidzianym terminie zobowiązuje dyrektora generalnego urzędu do niezwłocznego przekazania sprawy rzecznikowi dyscyplinarnemu (art. 115 ust. 3 ustawy o służbie cywilnej). Przekazanie sprawy rzecznikowi wszczyna z mocy prawa postępowanie wyjaśniające, które rzecznik prowadzi dalej i kończy postanowieniem o umorzeniu postępowania wyjaśniającego albo o przekazaniu komisji dyscyplinarnej wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego.

Podstawą postanowienia o umorzeniu postępowania wyjaśniającego jest brak potwierdzenia przez rzecznika dyscyplinarnego zasadności zarzutów stawianych osobie, której dotyczyło postępowanie wyjaśniające. Postanowienie o umorzeniu postępowania wyjaśniającego następuje za zgodą dyrektora generalnego urzędu. Fakt umorzenia postępowania wyjaśniającego oznacza, że karę upomnienia na piśmie uważa się za niebyłą.

Jeżeli natomiast w wyniku postępowania wyjaśniającego potwierdzona zostanie zasadność zarzutów stawianych osobie ukaranej karą upomnienia na piśmie, rzecznik dyscyplinarny sporządza wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego.

W tym przypadku w rezultacie rozpoznania sprawy komisja dyscyplinarna orzeka o utrzymaniu w mocy kary upomnienia na piśmie bądź też o uniewinnieniu obwinionego od zarzucanego mu czynu, stanowiącego naruszenie obowiązków członka korpusu służby cywilnej (§ 31 ust. 2 rozporządzenia).

Kara upomnienia na piśmie ulega zatarciu po upływie roku od dnia uprawomocnienia.

Ustawy z dnia 21 listopada 2008 o służbie cywilnej (Dz. U. Nr 227, poz. 1505 ze zm.), przepisy dyscyplinarne od Rozdział 9 Odpowiedzialność dyscyplinarna członka korpusu służby cywilnej od art. 113.

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 2009 r. w sprawie postępowania wyjaśniającego i postępowania dyscyplinarnego w służbie cywilnej (Dz. U. Nr 60, poz. 493)